

ДОВІДКА за результатами надання методичної допомоги Господарському суду Дніпропетровської області з питань застосування банківського та корпоративного законодавства

На виконання пункту 3.17 розділу 3 плану роботи Вищого господарського суду України на 2015 рік (далі – ВГСУ) з метою надання методичної допомоги з питань вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства, з 19 по 23 жовтня 2015 року у Господарському суді Дніпропетровської області (далі – ГС Дніпропетровської області) робочою групою ВГСУ у складі: секретаря першої судової палати, судді Картере В. І. – керівника робочої групи, начальника управління забезпечення роботи першої судової палати Умрихіна Д. Л., головного спеціаліста відділу забезпечення роботи секретаря судової палати управління забезпечення роботи першої судової палати Лукомської О. В. досліджено стан здійснення правосуддя, додержання норм чинного законодавства під час розгляду справ зі спорів, пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства, а також стан організаційної роботи з дотримання вимог процесуального законодавства під час розгляду спорів зазначених категорій.

Зокрема, у процесі надання методичної допомоги ГС Дніпропетровської області робочою групою проаналізовано такі питання щодо розгляду справ у спорах, *пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства*:

- 1) порядок визначення спеціалізації суддів;
- 2) середньомісячне надходження позовних заяв на розгляд одного судді;
- 3) планування роботи щодо підвищення якості розгляду та формування єдиної судової практики;
- 4) строки порушення справ, а також строки розгляду справ;

5) стан аналітичної роботи в господарському суді;

6) матеріали публікацій, оприлюднених суддями в засобах масової інформації;

7) матеріали щодо підвищення кваліфікації суддів та працівників суду, які забезпечують здійснення правосуддя (проведення семінарських занять, стажування, індивідуальні заняття тощо);

8) найбільш спірні питання практики застосування норм банківського та корпоративного законодавства, що виникають у суддів зазначеного суду.

I. Розподіл позовних заяв, спеціалізація суддів.

Рішенням зборів суддів ГС Дніпропетровської області від 23.04.2014 (протокол № 6) затверджено спеціалізації суддів ГС Дніпропетровської області за відповідними категоріями спорів.

II. Дотримання господарським судом вимог Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) щодо строків порушення провадження у справах зі спорів, пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства, розгляду відповідних справ та надіслання копій процесуальних документів сторонам у цих справах.

За наслідками дослідження питання додержання процесуальних строків розгляду позовних заяв, які надійшли до ГС Дніпропетровської області, робочою групою зазначено, що судді господарського суду загалом своєчасно з урахуванням передбачених ст. 64 ГПК України строків, тобто не пізніше трьох днів з дня надходження позовної заяви, виносять і надсилають сторонам ухвали

про порушення провадження у справі, в яких указують про прийняття позовної заяви, призначення справи до розгляду в засіданні господарського суду, про час і місце його проведення, необхідні дії щодо підготовки справи до розгляду в засіданні. Контроль за дотриманням процесуальних строків у справах зазначених категорій здійснюється керівником апарату суду.

III. Підстави зупинення провадження у справах зі спорів, пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства.

Під час ознайомлення зі станом дотримання строків розгляду справ вказаних категорій робоча група проаналізувала статистичні дані застосування місцевим господарським судом положень ст. 79 ГПК України.

Протягом 2014 року та I півріччя 2015 року зупинено провадження у **50-ти справах** з правовідносин, пов'язаних із застосуванням **банківського законодавства**, та у **9-ти справах** у сфері правовідносин, пов'язаних із застосуванням **корпоративного законодавства**. Зокрема:

– *23 справи* у спорах, пов'язаних із застосуванням банківського законодавства, та *4 справи* у спорах, пов'язаних із застосуванням корпоративного законодавства, зупинено згідно з ч. 1 ст. 79 ГПК України;

– *26 справ* у спорах, пов'язаних із застосуванням банківського законодавства, та *5 справ* у спорах, пов'язаних із застосуванням корпоративного законодавства, зупинено на підставі п. 1 ч. 2 ст. 79 ГПК України;

– *1 справу* у спорах, пов'язаних із застосуванням банківського законодавства, зупинено відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 79 ГПК України.

Отже, основними причинами зупинення справ у спорах, пов'язаних із застосуванням банківського законодавства, є призначення господарським судом судової експертизи та неможливість розгляду справ до вирішення пов'язаних з ними інших справ, що розглядаються іншими судами.

Наявність вказаної кількості зупинених справ дає підстави дійти висновку про доцільність окремого вивчення практики застосуван-

ня в ГС Дніпропетровської області ст. 79 ГПК України шляхом надання методичної допомоги з питань дотримання вимог господарського процесуального законодавства.

IV. Оформлення справ зі спорів, пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства, своєчасність повернення справ до канцелярії.

Господарським судом Дніпропетровської області відповідно до вимог п. 2.4.13 Інструкції з діловодства в господарських судах України, затвердженої наказом Державної судової адміністрації України № 28 від 20.02.2013 (далі – Інструкція), всі справи формуються в установленому порядку в тверду обкладинку, нитками, через три або п'ять отворів. Повністю відсутнє використання швидкозшивачів та інших механічних засобів скріплення документів згідно з п. 2.4.9 Інструкції; відповідно до п. 2.4.8 Інструкції документи підшиваються до справи лише в одному примірнику; згідно з п. 2.4.3 Інструкції справи формуються в хронологічному порядку відповідно до дати надходження документів до суду; кількість сторінок в одному томі справи не перевищує 250 арк. (30–40 мм завтовшки) згідно з вимогами п. 2.4.10 Інструкції; всі документи, які долучені до справи, мають візу судді «долучити до справи» із зазначенням дати (п. 2.4.5); повністю виконуються вимоги п.п. 2.6.1 та 2.6.2 Інструкції – всі процесуальні документи, які виходять за межі суду, виготовляються згідно з вимогами державних стандартів – із формуванням унікального штрих-коду; відповідно до п. 2.7.12 служба діловодства здійснює перевірку стану справи, яка направляється за межі суду; згідно з п. 2.4.12 Інструкції описи справ підписані суддею і працівником суду, який формує справу.

V. Стан аналітичної роботи в господарському суді.

Господарським судом Дніпропетровської області відповідно до затверджених планів роботи, а також за дорученнями ВГСУ та Дніпропетровського апеляційного господарського суду, проводилася робота з узагаль-

нення та аналізу практики розгляду справ окремих категорій спорів. У суді налагоджено роботу з інформування суддів щодо правових позицій Верховного Суду України (далі – ВСУ) та ВГСУ.

На мережевому диску «Z: /Інформація/Обобщение» висвітлюється інформація, зокрема, щодо проведених ВГСУ вивчень та узагальнень судової практики, викладених у постановках пленуму, інформаційних і оглядових листах ВГСУ; постанов ВСУ, які прийнято за результатами перегляду судових рішень господарських судів у порядку, передбаченому розділом XII² ГПК України тощо.

Роз'яснювальні документи ВГСУ щодо застосування банківського та корпоративного законодавства доведено до відома суддів та їх помічників, обговорено на нарадах суддів, що підтверджується відповідними протоколами за 2014 рік та I півріччя 2015 року.

На веб-сайті ГС Дніпропетровської області здійснюється інформування громадськості щодо напрямків його діяльності.

Аналіз планів роботи суду на 2014 рік та 2015 рік, протоколів зборів суддів ГС Дніпропетровської області свідчить про те, що питання підвищення якості розгляду справ щодо застосування банківського та корпоративного законодавства неодноразово були предметом обговорення на зборах суддів. Зокрема, на виконання плану роботи суду на 2014 рік матеріали щодо проблемних питань застосування корпоративного законодавства (п. 3.15.1) розглянуто на зборах суддів: 14.02.2014, 05.03.2014, 26–27.03.2014, 14.04.2014, 15.04.2014, 23.04.2014, 29.05.2014, 20.06.2014, 25.07.2014, 16.09.2014, 29.09.2014, 01.10.2014, 21.11.2014, 12.12.2014, 29.12.2014.

Згідно з планом роботи суду на 2015 рік проведено вивчення та узагальнення судової практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства (п. 2.4).

Крім того, протягом 2014 – I півріччя 2015 років проведено вивчення та аналіз підстав скасування процесуальних документів. Результати проведеної роботи доведено до відома суддів та помічників з метою недопущення помилок у подальшій роботі.

На виконання доручення Дніпропетровського апеляційного господарського суду листом від 23.06.2015 № 08-03/497/15 місцевим судом підготовлено та подано пропозиції до проекту постанови пленуму ВГСУ «Про деякі практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин».

На виконання плану роботи ГС Дніпропетровської області на 2015 рік суддями Євстигнеєвою Н. М., Золотарьовою Я. С. та Мартинюком С. В. у серпні поточного року проаналізовано та узагальнено судову практику з питань застосування банківського та корпоративного законодавства, довідку з цих питань висвітлено та обговорено на нараді суддів 11.09.2015.

30.09.2015 на базі ГС Дніпропетровської області проведено круглий стіл з питань застосування банківського та корпоративного законодавства. У заході, крім суддів першої інстанції, взяли участь судді Дніпропетровського апеляційного господарського суду, представники органів прокуратури області, Головного територіального управління юстиції у Дніпропетровській області, відділу державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та легалізації громадських формувань, банківських структур та засобів масової інформації.

VI. Матеріали, що належать до підвищення кваліфікації суддів.

З метою підвищення професійного рівня суддів:

– 14.05.2014 судді Євстигнеєва Н. М. та Крижний О. М. взяли участь у семінарі на тему: «Корпоративні конфлікти: практика врегулювання та розгляду спорів», який проводився Національною школою суддів України;

– 12.05.2015 судді Золотарьова Я. С. та Крижний О. М. взяли участь у семінарі на тему «Корпоративні конфлікти: практика врегулювання та розгляду спорів», який проводився Національною школою суддів України;

– 15.10.2015 судді Золотарьова Я. С., Крижний О. М. та Мартинюк С. В. взяли участь у семінарі на тему: «Проблемні питання практики застосування корпоративного законодавства», який проводився ВГСУ.

Спеціалісти суду щомісяця беруть участь у навчально-практичних заходах з питань: організації роботи; ведення діловодства; застосування вимог ГПК України; заповнення статистичних карток первинного обліку; дотримання етики державного службовця та ділового спілкування.

З метою підвищення професійного рівня з працівниками господарського суду проводяться заняття з вивчення чинного законодавства, роз'яснень та інформаційних листів ВГСУ, необхідних для використання в роботі.

VII. Спори, пов'язані із застосуванням законодавства про банки та банківську діяльність. Результати перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку.

1. Спори про стягнення грошової заборгованості за кредитними договорами.

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто **1235 позовних заяв** (справ) про стягнення грошової заборгованості на підставі укладеного кредитного договору:

– кількість розглянутих позовних заяв (справ) із прийняттям рішення становить **1124**, з яких: задоволено повністю – **982 (87,4%)**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **142 (12,6%)**;

– припинено провадження у справі – **77 (6,2%)**;

– залишено позов без розгляду – **34 (3%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить **115 (9,3%)**, з яких:

– залишено без змін – **74 (64,4% від оскаржених рішень)**;

– скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **28 (24,4% від оскаржених рішень)**;

– скасовано повністю або частково і припинено провадження або залишено позов без розгляду – **5 (4,3%)**;

– змінено – **6 (5,2%)**;

– скасовано, справу направлено на новий розгляд – **2 (1,7%)**.

У касаційному порядку переглянуто **30 (2,4%)** судових рішень, з яких:

– залишено рішення першої інстанції або

постанову апеляційної інстанції без змін – **22 (73,3%)**;

– скасовано рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції повністю або частково і прийнято нове рішення – **6 (20%)**;

– скасовано рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції і передано справу на новий розгляд – **1 (3,3%)**;

– скасовано постанову апеляційної інстанції, залишено без змін рішення першої інстанції – **1 (3,3%)**.

Як засвідчив аналіз статистичних матеріалів, у спорах даної категорії переважно заявлялися вимоги кредитора про стягнення боргу за кредитним договором, а також процентів за користування кредитом та відповідних штрафних санкцій за невиконання (несвоєчасне виконання) кредитного договору.

2. Спори про звернення стягнення на майно.

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто **26 позовних заяв** (справ) про звернення стягнення на предмет іпотечного (заставного) майна:

– кількість розглянутих позовних заяв (справ) із прийняттям рішення становить **17 (65,4%)**, з яких: задоволено повністю – **12 (70,6%)**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **5 (29,4%)**;

– припинено провадження у справі – **8 (30,8%)**;

– залишено позов без розгляду – **1 (3,8%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить **11 (64,7%)**, з яких:

– залишено без змін – **5 (45,5%)**;

– скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **6 (54,5%)**.

У касаційному порядку переглянуто **3 (17,4%)** судових рішення, з яких:

– залишено рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції без змін – **2 (66,7%)**;

– скасовано рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції повністю або частково і прийнято нове рішення – **1 (33,3%)**.

Предметом позову у цій категорії спорів були вимоги банків про: стягнення заборго-

ваності, стягнення заборгованості шляхом звернення стягнення на предмет забезпечення, звернення стягнення на предмет застави шляхом продажу з укладанням договору купівлі-продажу, а також надання усіх повноважень, необхідних для здійснення продажу в рахунок погашення заборгованості та стягнення солідарно заборгованості за кредитним договором тощо.

3. *Спори щодо зобов'язання вчинити певні дії.*

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто 31 позовну заяву (справу) про зобов'язання вчинити певні дії (зокрема, перерахувати/повернути грошові кошти, закрити поточні рахунки тощо):

– кількість розглянутих позовних заяв (справ) із прийняттям рішення складає **24 (77,4%)**, з яких: задоволено повністю – **15 (62,5%)**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **9 (37,5%)**;

– припинено провадження у справі – **5 (16,12%)**;

– залишено позов без розгляду – **2 (6,4%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить 8 (25,8%), з яких:

– залишено без змін – **6 (75%)**;

– скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **2 (25%)**.

У касаційному порядку судові рішення даної категорії не переглядалися.

За наслідками проведеного вивчення практики вирішення спорів щодо зобов'язання вчинити певні дії вбачається, що ГС Дніпропетровської області, як правило, позовні вимоги задовольнялися. При цьому судді дотримувалися правової позиції, що вимоги позивача належать до зобов'язання виконати умови договору банківського рахунку, а не до стягнення коштів за договором депозиту тощо, оскільки позивач не є кредитором банку у розумінні норм чинного законодавства України.

Аналіз розгляду ГС Дніпропетровської області зазначеної категорії справ вказує на те, що у суддів цього суду виникають проблеми під час вирішення спорів щодо зобов'язання банків, які здійснювали фінансову діяльність на тимчасово окупованій території.

4. *Спори щодо розірвання договору з банківською установою.*

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто 36 позовних заяв (справ) про розірвання договору з банківською установою:

– кількість розглянутих справ із прийняттям рішення становить **33 (91,7%)**, з яких: задоволено повністю – **16 (48,5%)**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **17 (51,5%)**;

– припинено провадження у справі – **3 (8,3%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить 7 (21,2%), з яких:

– залишено без змін – **6 (85,7%)**;

– скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **1 (14,3%)**.

У касаційному порядку переглянуто **1 (2,8%)** судові рішення, з яких:

– скасовано постанову апеляційної інстанції, залишено без змін рішення першої інстанції – **1**.

Аналіз вирішення спорів про розірвання договору з банківською установою свідчить, що з вимогами про розірвання договору зверталися, як правило, юридичні особи до банківських установ. За результатами розгляду цієї категорії справ суди відмовляли в задоволенні позовних вимог, встановлюючи факти їх безпідставності. Водночас дострокове розірвання кредитних договорів пов'язане з невиконанням позичальниками зобов'язань щодо повернення коштів, ці вимоги заявлялися поряд з вимогами про стягнення заборгованості за кредитом.

5. *Спори про визнання договору недійсним.*

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто 23 позовні заяви (справи) про визнання договору недійсним:

– кількість розглянутих позовних заяв (справ) із прийняттям рішення становить **16 (69,6%)**, з яких: задоволено повністю – **1 (6,2%)**, відмовлено в задоволенні позову – **15 (93,8%)**;

– припинено провадження у справі – **4 (17,4%)**;

– залишено позов без розгляду – **3 (13%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить **11 (47,8%)**, з яких:

- залишено без змін – **10 (90,9%)**;
- скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **1 (9,1%)**.

У касаційному порядку переглянуто **7 (30,4%)** судових рішень, з яких:

- залишено рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції без змін – **6 (85,7%)**;
- скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **1 (14,3%)**.

Аналіз справ у спорах про визнання договору недійсним свідчить, що найбільша кількість позовних заяв пов'язана з вимогами про визнання недійсними укладених договорів кредитування, застави, іпотеки та поруки.

6. *Спори про визнання договору припиненим.*

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто **7 позовних заяв (справ)** про визнання договору припиненим:

- кількість розглянутих справ із прийняттям рішення становить **4 (57,1%)**, з яких: задоволено повністю – **1 (25%)**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **3 (75%)**;
- припинено провадження у справі – **3 (42,8%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить **4 (47,1%)**, з яких:

- залишено без змін – **3 (75%)**;
- скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **1 (25%)**.

У касаційному порядку переглянуто **2 (28,6)** судових рішення, з яких:

- залишено рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції без змін – **1 (50%)**;
- скасовано рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції повністю або частково і припинено провадження або залишено позов без розгляду – **1 (50%)**.

VIII. *Спори, пов'язані з реалізацією та захистом корпоративних прав. Результати перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку.*

1. *Спори про визнання недійсним рішення загальних зборів учасників (акціонерів) господарського товариства.*

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто **55** позовних заяв (справ) про визнання недійсним рішення загальних зборів учасників (акціонерів) господарського товариства:

- кількість розглянутих справ із прийняттям рішення становить **34 (61,8%)**, з яких: задоволено повністю – **21 (61,8%)**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **13 (38,2%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить **21 (61,8%)**, з яких:

- залишено без змін – **9 (42,8%)**;
- скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **12 (57,2%)**.

У касаційному порядку переглянуто **10 (29,4%)** судових рішень, з яких:

- залишено рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції без змін – **9 (90%)**;
- скасовано рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції повністю або частково і прийнято нове рішення – **1 (10%)**.

Підставами подання позовів із зазначеними вимогами були доводи позивачів щодо: порушення процедури скликання загальних зборів; порушення порядку голосування та прийняття рішень загальними зборами; прийняття рішень поза межами компетенції; суперечність рішень приписам чинних нормативно-правових актів; прийняття рішень з перевищенням та за відсутності повноважень; порушення прийнятими рішеннями корпоративних прав щодо управління товариством з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ); порушення порядку створення Ради ТОВ.

2. *Спори про зобов'язання вчинити певні дії (взяти участь у загальних зборах, включити до складу учасників господарського товариства, скликати загальні збори, внести зміни до установчих документів товариства, здійснити державну реєстрацію змін до установчих документів тощо).*

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 ро-

ку ГС Дніпропетровської області розглянуто **12 позовних заяв (справ)**, предметом яких було зобов'язання вчинити певні дії:

– кількість розглянутих справ із прийняттям рішення становить **8 (66,7%)**, з яких: задоволено повністю – **3 (37,5)**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **5 (62,5%)**;

– припинено провадження у справі – **2 (16,7)**;

– залишено позов без розгляду – **2 (16,7%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить **1 (8,3%)**, з яких:

– залишено без змін – **1 (8,3%)**.

У касаційному порядку переглянуто **1 (8,3%)** судові рішення, з яких:

– скасовано рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції і передано справу на новий розгляд – **1**.

Зокрема, у зазначений період наявні спори між учасниками (акціонерами) товариства та товариством про зобов'язання провести загальні збори учасників (акціонерів), про зобов'язання ТОВ здійснення передбачених законодавством дій з державної реєстрації змін в установчих документах товариства, у тому числі у зв'язку з виходом з товариства його учасника.

Обгрутовуючи заявлені позовні вимоги, позивачі посилалися на порушення їх корпоративних прав нездійсненням товариством відповідних дій та на необхідність захисту порушених корпоративних прав у судовому порядку.

3. *Спори про стягнення вартості частки майна господарського товариства.*

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто **4 позовні заяви (справи)** про стягнення вартості частки майна господарського товариства:

– кількість розглянутих справ із прийняттям рішення становить **3 (75%)**, з яких: задоволено повністю – **1 (33,3%)**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **2 (66,7%)**;

– залишено позов без розгляду – **1 (25%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить **3 (100%)**, з яких:

– залишено без змін – **2 (66,7%)**;

– скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **1 (33,3)**.

У касаційному порядку переглянуто **1 (25%)** судові рішення, яке залишено без змін.

4. *Спори про визнання права на частку у статутному капіталі господарського товариства.*

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто **4 позовні заяви (справи)** щодо визнання права власності на частку у статутному капіталі господарського товариства:

– кількість розглянутих справ із прийняттям рішення становить **4 (100%)**, з яких: задоволено повністю – **0**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **4 (100%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить **1 (25%)**, з яких:

– скасовано повністю або частково і прийнято нове рішення – **1 (25%)**.

У касаційному порядку вказані судові рішення не переглядалися.

Проаналізувавши справи у спорах про визнання права власності на частку у статутному капіталі товариства, встановлено, що більшість із них ґрунтуються, як правило, на обставинах невизнання або оспорювання товариством чи іншим учасником товариства права позивача на належну йому частку у статутному капіталі товариства. Причиною виникнення таких спорів є: перерозподіл часток або частки між учасниками товариства, придбання частки учасника за цивільно-правовим договором, відступлення частки одним учасником товариства іншому або іншій особі, яка не є учасником товариства.

5. *Спори про визнання недійсними установчих документів господарського товариства та спори щодо внесення змін до установчих документів господарського товариства.*

Протягом 2014 року – I півріччя 2015 року ГС Дніпропетровської області розглянуто **6 позовних заяв (справ)** про визнання недійсними установчих документів господар-

ського товариства та про внесення змін до установчих документів господарського товариства:

– кількість розглянутих справ із прийняттям рішення становить **3 (50%)**, з яких: задоволено повністю – **2 (66,7%)**, відмовлено в задоволенні позову повністю/частково – **1 (33,3%)**; припинено провадження у справі – **3 (50%)**.

Кількість оскаржених рішень в апеляційному порядку становить **1 (16,6%)**, з яких: залишено без змін – **1 (100%)**.

У касаційному порядку вказані судові рішення не переглядалися.

IX. Методична допомога.

10.09.2015 на виконання плану роботи ВГСУ секретарем першої судової палати Картере В. І. (лист № 07.01-11/1450/15) зроблено запит до ГС Дніпропетровської області щодо:

– загальної характеристики спорів, пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства (предмет спору, результати розгляду, результати перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку);

– причини виникнення цих спорів;

– підстави скасування рішень місцевих господарських судів апеляційною інстанцією, підстави скасування постанов апеляційних судів Вищим господарським судом України у визначених спорах;

– пропозиції щодо заходів, які необхідно вжити для формування єдиної судової практики з відповідних категорій спорів.

Крім того, запропоновано суддям ГС Дніпропетровської області визначити найбільш проблемні питання, які виникають у суддів під час розгляду справ зі спорів, пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства.

30.09.2015 до ВГСУ надійшла довідка ГС Дніпропетровської області, в якій судді цього суду зазначили, зокрема, найбільш проблемні питання, що виникають під час розгляду справ зі спорів визначених категорій.

Розпорядженням секретаря першої судової палати від 07.10.2015 № 02-06/54 створе-

но робочу групу для надання методичної допомоги ГС Дніпропетровської області з питань застосування банківського та корпоративного законодавства.

Робочою групою з надання методичної допомоги вивчено та проаналізовано надані місцевим господарським судом матеріали й підготовлено відповіді на порушені суддями питання.

З метою окреслення кола основних питань, які потребують методичного опрацювання та надання методичної допомоги, 20.10.2015 та 21.10.2015 робочою групою ВГСУ проведено наради із суддями ГС Дніпропетровської області, до спеціалізації яких належить розгляд справ зі спорів, пов'язаних із застосуванням банківського та корпоративного законодавства. За результатами нарад визначено найбільш гострі питання судової практики з розгляду спорів відповідних категорій. Також за ініціативи голови Дніпропетровського апеляційного господарського суду та за погодженням з головою ГС Дніпропетровської області вирішено провести обговорення цих питань 22.10.2015 в рамках круглого столу в приміщенні Дніпропетровського апеляційного господарського суду.

Питання для круглого столу робочою групою опрацьовано та підготовлено відповіді у вигляді слайдів у форматі презентацій за допомогою PowerPoint.

У рамках заходів щодо надання методичної допомоги ГС Дніпропетровської області на базі Дніпропетровського апеляційного господарського суду **22 жовтня 2015 року проведено круглий стіл**, в якому взяли участь заступник голови Дніпропетровського апеляційного господарського суду Науменко І. М., голова Господарського суду Дніпропетровської області Татарчук В. О., судді Дніпропетровського апеляційного господарського суду та місцевого суду Дніпропетровської області.

Присутніх поінформовано про діяльність ВГСУ, план роботи касаційної інстанції, роботу пленуму (постанови пленуму) тощо. Особливу увагу приділено з'ясуванню проблемних питань, які виникають у суддів під час вирішення спорів, пов'язаних із застосуван-

ням банківського та корпоративного законодавства.

* * *

З метою забезпечення однакового застосування банківського законодавства під час розгляду справ відповідної категорії секретар першої судової палати, суддя Картере В. І. (керівник робочої групи) обговорив з учасниками заходу найбільш спірні та проблемні питання, що виникають під час вирішення спорів зазначеної категорії та навіть відповідну судову практику.

Щодо можливості застосування до правовідносин за участю банківської установи, в якій запроваджено тимчасову адміністрацію, ст. 606 ЦК України та уникнення при цьому підміни поняття «зарахування» (однорідних зустрічних вимог) на «поєднання» (боржника та кредитора в одній особі).

Відповідно до ст. 606 ЦК України зобов'язання припиняється поєднанням боржника і кредитора в одній особі. Вказана підстава припинення цивільно-правового зобов'язання відноситься до групи підстав, що не належать до правочинів і не залежать від волі сторін. Ця стаття застосовується судом до спірних правовідносин у разі, якщо до сторони, яка є боржником, переходить зобов'язання іншої особи відповідно до будь-якої підстави, зазначеної в законі, та якщо при цьому один із суб'єктів правовідносин у зв'язку з визначеними в законі обставинами зникає і з двох самостійних суб'єктів залишається (утворюється) один, в якому поєднується боржник і кредитор. Саме в такому разі підстава припинення цивільно-правового зобов'язання не залежатиме від волі сторін.

Отже, у випадку, коли у боржника є зобов'язання перед банком за кредитним договором, а у банку перед боржником за договором банківського рахунку, відповідні два зобов'язання між банком і його боржником не можуть припинитися на підставі ст. 606 ЦК України, оскільки зазначена стаття до таких правовідносин не застосовується. Такий висновок підтверджується і практикою ВГСУ,

викладеною у постанові від 18.03.2015 у справі № 916/2438/14.

Присутні дійшли висновку, що вказана позиція ВГСУ є обґрунтованою, адже поєднання боржника і кредитора може бути лише у межах одного договору (зобов'язання). Натомість, застосовуючи правову конструкцію, яка передбачена ст. 606 ЦК України, до правовідносин, коли вкладник за договором банківського вкладу одночасно є боржником за кредитним договором, сторони в дійсності намагаються вести мову про припинення зобов'язання шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог, що передбачено ст. 601 ЦК України. Проте, незважаючи на вказані висновки ВГСУ та фактичну неможливість припинення зобов'язань за кредитними договорами на підставі ст. 606 ЦК України, законодавцем закріплено неможливість застосування зазначеної конструкції та внесено відповідні зміни 16.07.2015 до ст. 36 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Чи є вимоги позивача до відповідача майновими вимогами у разі, якщо між сторонами склалися зобов'язальні правовідносини на підставі договору банківського рахунку під час проведення процедури виведення неплатоспроможного банку з ринку та запровадження тимчасової адміністрації?

Проаналізувавши правові позиції ВСУ та ВГСУ, судді дійшли висновку, що системний аналіз положень ЦК України, законів України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» і «Про банки і банківську діяльність» свідчить про те, що між сторонами склалися зобов'язальні правовідносини на підставі договору банківського рахунку, які носять майново-грошовий характер, а відтак позивач у спорі про зобов'язання вчинити дії, а саме: переказати грошові кошти з поточного рахунку, виступає кредитором за майновою вимогою з розпорядження належними йому коштами.

(Постанови ВСУ у справах № 910/9231/14 від 01.04.2015, № 910/5560/14 від 01.04.2015, № 910/9234/14 від 22.04.2015, № 910/11139/14 від 20.05.2015, № 910/

12766/14 від 27.05.2015 та інформаційний лист ВГСУ від 20.10.2015 № 01-06/1837/15).

Якщо позивач звертається до відповідача з вимогою здійснити переказ грошових коштів за договором банківського рахунка у період запровадження у банку тимчасової адміністрації, то виконання зазначеної операції банком обмежується положеннями п. 1 ч. 5 ст. 36 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Керівник робочої групи довів до відома суддів ГС Дніпропетровської області порядок застосування наслідків нікчемності такого правочину в разі, якщо під час розгляду справи в суді першої інстанції відповідач уже знаходився на стадії ліквідації, а не тимчасової адміністрації.

Положеннями ч. 2 ст. 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» унормовано, що протягом дії тимчасової адміністрації уповноважена особа Фонду зобов'язана забезпечити перевірку правочинів (у тому числі договорів), вчинених (укладених) банком протягом одного року до дня впровадження тимчасової адміністрації банку, на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є нікчемними з підстав, визначених ч. 3 цієї статті. Однією з підстав нікчемності правочинів (договорів) є прийняття банком на себе зобов'язання (застава, порука, гарантія, притримання, факторинг тощо) щодо забезпечення виконання грошових вимог у іншому порядку, ніж здійснення кредитних операцій відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» (ч. 3 ст. 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»).

Таким чином, якщо під час розгляду справи в суді першої інстанції відповідач вже знаходиться у стадії ліквідації, а не тимчасової адміністрації, то посилення останнього на ч. 3 ст. 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» як на підставу до визнання договорів застави є нікчемними та безпідставними, оскільки заявляти про їх нікчемність Уповноважена особа Фонду повинна була протягом дії тимчасової адміністрації (*постанова ВГСУ у справі № 910/14439/14 від 11.02.2015*).

Щодо зазначення у рішенні суду, зокрема, початкової ціни предмета іпотеки для його подальшої реалізації, то учасники круглого столу відзначили, що під час визначення початкової ціни предмету іпотеки необхідно виходити з того, що відповідно до ч. 6 ст. 38 Закону України «Про іпотеку» ціна продажу предмета іпотеки встановлюється за згодою між іпотекодавцем та іпотекодержателем або на підставі оцінки майна суб'єктом оціночної діяльності на рівні, що не нижча за звичайні ціни на цей вид майна. Однак у разі задоволення судом позову про звернення стягнення на предмет іпотеки згідно з ч. 1 ст. 39 вказаного Закону в рішенні суду потрібно зазначати, серед іншого, початкову ціну предмета іпотеки для його подальшої реалізації.

У разі знаходження майна на території проведення антитерористичної операції, то відповідно до ст. 9 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» протягом терміну дії цього Закону щодо нерухомого майна, розташованого на території проведення, що належить громадянам України (у тому числі фізичним особам – підприємцям) або юридичним особам – суб'єктам малого і середнього підприємництва та перебуває в іпотеці, зупиняється дія ст. 37 (у частині реалізації права іпотекодержателя на набуття права власності на предмет іпотеки), ст. 38 (у частині реалізації права іпотекодержателя на продаж предмета іпотеки), ст. 40 (у частині виселення мешканців із житлових будинків та приміщень, переданих в іпотеку, щодо яких є судові рішення про звернення стягнення на такі об'єкти), ст.ст. 41, 43–47 (у частині реалізації предмета іпотеки на прилюдних торгах) Закону України «Про іпотеку».

Щодо можливості прийняття судом рішення Фонду про визнання правочину нікчемним у якості факту присутні зазначили, що якщо позивач посиляється на нікчемність правочину для обґрунтування іншої заявленої вимоги, господарський суд не вправі посилатися на відсутність судового рішення про встановлення нікчемності правочину, а має дати належну оцінку доводам позивача.

Відповідно до ст. 204 ЦК України правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом, або він не визнаний судом недійсним.

За приписами положень ч. 2 ст. 215 ЦК України недійсним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний правочин). У цьому разі визнання такого правочину недійсним судом не вимагається.

Згідно з ч. 1 ст. 216 ЦК України недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані з його недійсністю. У разі недійсності правочину кожна із сторін зобов'язана повернути другій стороні в натурі все, що вона одержала на виконання цього правочину, а в разі неможливості такого повернення, зокрема тоді, коли одержане полягає у користуванні майном, виконаній роботі, наданій послугі, – відшкодувати вартість того, що одержано, за цінами, які існують на момент відшкодування.

Частиною 5 ст. 216 ЦК України визначено, що вимога про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину може бути пред'явлена будь-якою заінтересованою особою.

(Постанови ВГСУ у справах № 910/20517/14 від 20.05.2015, № 910/20516/14 від 08.07.2015).

Щодо визначення ставки судового збору за подання до господарського суду позовної заяви про зобов'язання перерахувати грошові кошти відповідно до договору банківського рахунку.

Суддя Картере В. І. зазначив, що наразі пропонується врегулювання цього питання внесенням змін до проекту постанови пленуму Вищого господарського суду України від 21.03.2013 № 7 «Про деякі питання практики застосування розділу VI Господарського процесуального кодексу України» шляхом доповнення підпункту 2.2.1 підпункту 2.2. п. 2 абзацом наступного змісту «Позовні заяви про зобов'язання перерахувати грошові кошти відповідно до договору банківського рахунку належать до заяв майнового характеру і оплачуються судовим збором відповідно до підп. 1 п. 2 ч. 2 ст. 4 Закону України «Про судовий збір».

* * *

Друга частина круглого столу була присвячена обговоренню актуальних питань **застосування корпоративного законодавства** під час розгляду спорів відповідної категорії.

Щодо застосування позовної давності під час вирішення спору про визнання недійсним рішення загальних зборів учасника (акціонера) товариства.

Відповідно до ст. 256 ЦК України позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу. Статтею 257 ЦК України встановлено загальну позовну давність тривалістю три роки. Для окремих видів вимог законом може бути встановлено спеціальну позовну давність: скорочену або більш тривалу порівняно із загальною (ст. 258 ЦК України).

Застосування позовної давності до спорів про визнання недійсним рішення загальних зборів акціонерного товариства (далі – АТ) урегульовано на законодавчому рівні. Відповідно до ч. 1 ст. 50 Закону України «Про акціонерні товариства» якщо рішення загальних зборів або порядок прийняття такого рішення порушують вимоги цього Закону, інших актів законодавства, статуту чи положення про загальні збори АТ, акціонер, права та охоронювані законом інтереси якого порушені таким рішенням, може оскаржити це рішення до суду протягом трьох місяців з дати його прийняття.

Таким чином, щодо зазначеної категорії спорів законодавець установив спеціальну позовну давність, що узгоджується з положеннями ч. 1 ст. 258 ЦК України. Оскільки на законодавчому рівні не встановлено спеціальну позовну давність для оскарження рішення загальних зборів інших юридичних осіб, має застосовуватися загальна позовна давність у три роки. З огляду на існування протилежної судової практики щодо вирішення питання застосування позовної давності під час розгляду справ про визнання недійсними рішень загальних зборів учасників господарського товариства, 04.02.2015 ВСУ виніс постанову у справі № 902/1699/13, в

якій встановив необхідність застосування загальної позовної давності у три роки до відповідної категорії спорів.

Щодо можливості прийняття під час розгляду господарської справи як доказу висновку судової експертизи, проведеної в рамках кримінального провадження.

Згідно з п. 21 постанови пленуму ВГСУ від 23.03.2012 № 4 «Про деякі питання практики призначення судової експертизи» висновок судової експертизи, яку проведено в межах провадження з іншої справи, в тому числі цивільної, кримінальної, адміністративної, оцінюється господарським судом у вирішенні господарського спору на загальних підставах як доказ зі справи, за умови, що цей висновок містить відповіді на питання, які виникають у такому спорі, і поданий до господарського суду в належним чином засвідченій копії.

Пунктом 4 постанови пленуму ВГСУ від 23.03.2012 № 6 «Про судові рішення» передбачено, що господарським судам слід виходити з того, що рішення може ґрунтуватися лише на тих доказах, які були предметом дослідження і оцінки судом. При цьому необхідно мати на увазі, що згідно зі ст. 43 ГПК України наявні докази підлягають оцінці у їх сукупності і жодний доказ не має для господарського суду заздальгідь встановленої сили.

(Постанова ВГСУ у справі № 910/27597/14 від 18.06.2015).

Щодо обсягу попередньої аудиторської перевірки, яку може визначити акціонер (акціонери), який (які) є власником (власниками) більше 10 відсотків простих акцій товариства, перед аудитором (аудиторською фірмою) у випадку проведення перевірки не всієї фінансово-господарської діяльності товариства.

Відповідно до положень ч. 5 ст. 75 Закону України «Про акціонерні товариства» обсяг аудиторської перевірки визначається у договорі про проведення аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності товариства, який укладається між акціонером (акціонерами), який (які) є власником (власниками) більше 10 відсотків простих акцій то-

вариства з визначеним ним (ними) аудитором (аудиторською фірмою).

Згідно з ч. 6 тієї ж статті товариство зобов'язане протягом 10 днів з дати отримання запиту акціонера (акціонерів) про таку перевірку забезпечити аудитору можливість проведення перевірки. У зазначений строк виконавчий орган має надати акціонеру (акціонерам) відповідь з інформацією щодо дати початку аудиторської перевірки.

У разі проведення аудиту товариства за заявою акціонера (акціонерів), який (які) є власником (власниками) більше 10 відсотків простих акцій товариства, виконавчий орган товариства на вимогу такого акціонера (акціонерів) зобов'язаний надати завірені підписом уповноваженої особи товариства копії всіх документів протягом п'яти робочих днів з дати отримання відповідного запиту аудитора.

Така позиція відображається й у сталій практиці ВГСУ, наприклад, постанови у справах № 906/280/13-г від 09.12.2013, № 09/5026/1795/2012 від 10.04.2013, № 925/802/13 від 12.05.2014 тощо.

Чи може невідповідність протоколу загальних зборів АТ п. 11 ч. 2 ст. 46 ЗУ «Про акціонерні товариства» бути підставою для визнання недійсними прийнятих загальними зборами рішень, оформлених цим протоколом, зокрема, якщо останній не містить даних про підсумки голосування із зазначенням результатів голосування з кожного питання порядку денного загальних зборів та/або даних про прийняте рішення (зміст рішення), однак ці дані містяться у протоколі про підсумки голосування, який є додатком до протоколу загальних зборів АТ?

Під час вирішення цього питання судам необхідно враховувати рекомендації, що містяться у постанові Пленуму ВСУ від 24.10.2008 № 13 «Про практику розгляду судами корпоративних спорів». Так, п. 18. Постанови ВСУ наголошує: судам слід враховувати, що не всі порушення законодавства, допущені під час скликання та проведення загальних зборів господарського товариства, є підставою для визнання недійсними прийнятих на них рішень.

Безумовною підставою для визнання недійсними рішень загальних зборів у зв'язку з прямою вказівкою закону є:

– прийняття загальними зборами рішення за відсутності кворуму для проведення загальних зборів чи прийняття рішення (ст.ст. 41, 42, 59, 60 Закону України «Про господарські товариства»);

– прийняття загальними зборами рішень з питань, не включених до порядку денного загальних зборів товариства (ч. 4 ст. 43 Закону України «Про господарські товариства»);

– прийняття загальними зборами рішення про зміну статутного капіталу товариства, якщо не дотримано процедури надання акціонерам (учасникам) відповідної інформації (ст.ст. 40, 45 Закону України «Про господарські товариства»).

Під час вирішення питання про недійсність рішень загальних зборів у зв'язку з іншими порушеннями, допущеними під час скликання та проведення загальних зборів, господарський суд повинен оцінити – наскільки ці порушення могли вплинути на прийняття загальними зборами відповідного рішення. У п. 19. Постанови ВСУ звертає увагу на те, що для визнання недійсним рішення загальних зборів товариства необхідно встановити факт порушення цим рішенням прав та законних інтересів учасника (акціонера) товариства. Якщо за результатами розгляду справи факт такого порушення не встановлено, господарський суд не має підстав для задоволення позову.

Крім того, учасники круглого столу підкреслили, що у судовому порядку недійсним може бути визнано рішення загальних зборів учасників товариства, а не протокол загальних зборів. Протокол є документом, який фіксує факт прийняття рішення загальними зборами, і не є актом за змістом ст. 20 ГК України.

Якщо протягом першого року з дня державної реєстрації товариства учасник не виконав свого обов'язку щодо формування статутного капіталу, а загальні збори учасників товариства не прийняли передбачених ч. 3 ст. 144 ЦК України і ч. 2 ст. 52 Закону України «Про господарські

товариства» рішень, то яким чином в подальшому має визначатися кількість голосів такого учасника товариства?

Суддя Картере В. І. звернув увагу присутніх на Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням ТОВ «Ліхтнер Бетон Львів» щодо офіційного тлумачення положень ч. 4 ст. 58, ч. 1 ст. 64 Закону України «Про господарські товариства» від 05.02.2013 № 1-рп/2013, в якому зазначено таке. Питання щодо визначення кількості голосів для повноважності загальних зборів учасників Товариства та результатів голосування за прийняття їх рішень у разі, якщо протягом першого року з дня державної реєстрації Товариства учасник не виконав свого обов'язку щодо формування статутного капіталу, а загальні збори учасників Товариства не прийняли передбачених ч. 3 ст. 144 ЦК України і ч. 2 ст. 52 Закону рішень, відповідно до п.п. 7, 8 ч. 1 ст. 92 Конституції України підлягає законодавчому врегулюванню.

Також голова робочої групи навів рекомендації науково-консультативної ради ВГСУ за підсумками засідання секції першої та другої судових палат, яке відбулося 28.11.2013 (опубліковано у Віснику господарського судочинства № 2/2014). Провідні науковці у галузі корпоративного права також дійшли висновку, що без внесення змін до законодавства частка учасника, який не сплатив повну її вартість протягом року, не може бути змінена автоматично. Під час визначення повноважності загальних зборів учасників товариства та результатів голосування враховується кількість голосів учасників, визначена пропорційно розміру їх часток у статутному капіталі, що встановлений статутом товариства, незалежно від вартості фактично внесених (сплачених) ними вкладів.

З урахуванням наведених позицій сформувано і відповідне роз'яснення у проекті постанови пленуму ВГСУ «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин».

Законодавство не передбачає обмеження кількості голосів учасників ТОВ або ТДВ ли-

ше оплаченими частками у статутному капіталі товариства. Відповідно до ч. 4 ст. 58 Закону України «Про господарські товариства» учасники ТОВ або ТДВ мають кількість голосів, пропорційну розміру їх часток у статутному капіталі. Розмір часток кожного з учасників товариства визначається у статуті товариства.

Законодавець врегулював питання щодо строку сплати статутного капіталу (внесення вкладів до статутного капіталу) учасниками ТОВ, обмеживши його одним роком із дня державної реєстрації ТОВ (абз. 1 ч. 3 ст. 144 ЦК України, ч. 1 ст. 52 Закону України «Про господарські товариства»).

У мотивувальній частині Рішення Конституційного Суду України від 05.02.2013 № 1-рп/2013 підкреслено імперативність норм, закріплених у ч. 3 ст. 144 ЦК України і ч. 2 ст. 52 Закону «Про господарські товариства», якими передбачено дії, які належить вживати господарському товариству у разі невнесення (неповного внесення) учасниками своїх вкладів до закінчення встановленого річного строку – загальні збори учасників приймають одне з таких рішень: про виключення зі складу товариства тих учасників, які не внесли (неповністю внесли) свої вклади, та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі; про зменшення статутного капіталу та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі; про ліквідацію товариства.

Отже, у господарського суду відсутні законні підстави для неврахування голосів учасників, які не сплатили або неповністю сплатили вартість своїх часток протягом одного року з дня державної реєстрації товариства під час визначення повноважності загальних зборів.

Також, жваву дискусію серед присутніх викликало *обговорення нової редакції п. 4 ч. 1 ст. 12 ГПК України*. Керівник робочої групи висвітлив правову позицію ВГСУ щодо цього питання, яка міститься в проекті постанови пленуму ВГСУ «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин»:

«п. 1.1. Під час визначення підвідомчості

справ цієї категорії спорів судам слід керуватися пунктом 4 частини 1 статті 12 ГПК України.

Господарським судам слід враховувати, що з огляду на системний аналіз положень статті 84 ЦК України, частини 5 статті 63, частин 1 та 3 статті 167 ГК України, Закону України «Про господарські товариства», Закону України «Про акціонерні товариства», статей 1, 19 і частин 1, 6 статті 20 Закону України «Про фермерське господарство», статей 6, 8, 19 та 21 Закону України «Про кооперативні відносини виникають у господарських товариствах, виробничих кооперативах, фермерських господарствах, приватних підприємствах, заснованих на власності двох або більше осіб.»

Х. Висновки та рекомендації.

За результатами надання методичної допомоги робочою групою рекомендовано наступне.

1. З урахуванням наведеної у довідці інформації про кількість зупинених справ, робоча група визнає за необхідне рекомендувати керівництву суду організувати вивчення та узагальнення у суді практики застосування ст. 79 ГПК України. За наслідками проведення такого узагальнення у разі виникнення проблемних питань доцільним є спланування та надання методичної допомоги з питань застосування процесуального законодавства Вищим господарським судом України.

2. З метою однакового і правильного застосування господарським судом норм Конституції України, ГПК України, законів України рекомендувати керівництву господарського суду організувати моніторинг судових рішень щодо дотриманням правових позицій, які були предметом обговорення під час надання методичної допомоги.

3. З метою підвищення кваліфікації суддів та працівників апарату рекомендувати керівництву ГС Дніпропетровської області визначити відповідальну особу за даний напрямок діяльності. Вбачається за доцільне використовувати наявний науковий потенціал, зокрема, залучення правників юридичного факультету Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара до прове-

дення лекцій та інших науково-практичних заходів спільно із суддями щодо питань правозастосування. Крім того, рекомендувати суддям господарського суду систематично публікувати свої науково-практичні статті у спеціалізованих виданнях, у т. ч. у Віснику господарського судочинства та ін.

4. Запропонувати керівництву суду результати надання методичної допомоги з питань застосування банківського та корпоративного законодавства обговорити на зборах суддів Господарського суду Дніпропетровської області.

**Керівник робочої групи,
секретар першої судової палати
Вищого господарського суду України, суддя**

В. Картере